

3. Spirin O. M. Kryterii ta pokaznyky yakosti informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii navchannia. Informatsiini tekhnolohii ta zasoby navchannia, 2013. Vyp.1 (33). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/826/> (data zvernennia: 27.01.2026).

4. Shyshkina M. P. Formuvannia i rozvytok khmaro orientovanoho osvitno-naukovoho seredovyscha vyshchoho navchalnoho zakladu: Monohrafiia. Kyiv: UkrINTEI, 2015. 256s. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/166208/> (data zvernennia: 27.01.2026).

АКТУАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО СУПРОВОДУ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ ПСИХОЛОГІВ У ВІДКРИТОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Ольга ЛУЧАНІНОВА, доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного забезпечення освіти, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені О. В. Сухомлинського, НАПН України, Київ, Україна

ACTUALISATION OF INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT FOR THE TRAINING OF MILITARY PSYCHOLOGISTS' IN AN OPEN EDUCATIONAL SPACE

Olha LUCHANINOVA, DrSci (in Education), Professor, Leading Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education, V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
email: 2017olgapetrovna@gmail.com, ORCID iD: [0009-0005-2205-547X](https://orcid.org/0009-0005-2205-547X)

Четвертий рік триває війна в Україні. Фахівці спостерігають гострий дефіцит військових психологів. До війни фахівців із досвідом роботи з військовими травмами було вкрай мало. Сьогодні, як зазначає Т. Тарасенко, більшість психологів отримує військову кваліфікацію на коротких курсах тривалістю до трьох місяців, що викликає сумніви щодо ефективності такої підготовки [4]. Нині ефективність професійної підготовки майбутніх військових психологів залежить, перш за все, від належного інформаційно-аналітичного супроводу цієї підготовки у відкритому освітньому просторі.

Дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний і повоєнний період України» відділу інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського (2024-2025 рр.) дозволило виокремити новий напрям – інформаційно-аналітичний супровід підготовки військових психологів у відкритому освітньому просторі. Актуальність теми дослідження надзвичайна важлива в умовах війни.

Цьогоріч у ЗВО, які надають освітні послуги щодо підготовки військових психологів, відбудеться перший випуск бакалаврів-військових психологів (вступ 2022 р), які отримали спеціальність під час війни. У державі розуміють короткострокові й довгострокові завдання такої підготовки. Військовий психолог – затребувана часом й воєнними умовами професія за покликанням. Перш за все, це робота на передовій: надання допомоги під час травматичних подій, у подоланні стресу та втрат, адаптації до бойових умов; допомога військовим впоратися з ПТСР, наслідками поранень та поверненням до цивільного життя, спираючись на досвід інших країн (досвід Ізраїлю). Це і професійна підготовка, навчально-методичне її забезпечення, врахування практичного досвіду товаришів або власного; актуалізація програм навчання та підготовки кадрів в умовах війни та програм допомоги родинам військовослужбовців. Важливою для військового психолога є знання й навички кризової психології.

Підтеми дослідження – «Теоретико-методологічні засади інформаційно-аналітичного супроводу підготовки військових психологів у відкритому освітньому просторі» та «Актуальні аспекти науково-методичного та інформаційного забезпечення освітньої

підготовки військових психологів» – спрямовані на актуалізацію проблеми (доцільність наукового дослідження з проблеми інформаційно-аналітичного супроводу підготовки військових психологів у відкритому освітньому просторі), які пов'язані із ситуацією, що склалася в Україні через військову агресію РФ. Дослідження спрямовано на висвітлення актуальної проблеми внеску української та закордонної психологічної освіти і науки, що стосується підготовки військових психологів у відкритому освітньому просторі та інформаційно-аналітичного супроводу цього процесу. Присутність освітнього аспекту підкреслює актуальність відкритого освітнього простору.

На думку О. Спіріна, відкритий освітній простір – освітній простір, що надає суб'єктам можливості самовизначення власного образу та вибору шляхів побудови індивідуальної освітньої траєкторії для його формування [3].

Освітній простір визначає певні характеристики сучасного розвитку системи освіти. Важливими сутнісними ознаками терміну «освітній простір» є: варіативність способів одержання освітньої послуги; відсутність монополії на освітню послугу; можливість вибору особистістю конкретного шляху освіти, який відповідає її життєвим планам, здібностям, фізичним і фінансовим можливостям.

Відкритий освітній простір ХХІ ст. є пірамідою просторів з низкою рівнів: глобальний, континентальний, освітній простір країни, національно-регіональний, регіональний, територіально-регіональний, муніципальний (міський територіальний), локальний (окремого освітнього закладу), сімейний, особистісний освітній простір. Наприклад, відкритий освітній простір за рівнями охоплює країну (державний рівень); місця перебування особистості під час навчання. Так, концентрація освітніх послуг, освітніх можливостей для особистості зосереджена у великих містах країни (регіональний рівень); у сучасних умовах підготовки військових психологів велику роль відіграють якісні характеристики викладацького складу, варіативність освіти, матеріальне забезпечення, заходи, спрямовані на задоволення освітніх і культурних потреб особистості, і, обов'язково, міру задоволення особистості отриманою освітньою послугою (рівень надання освітніх послуг освітнім закладом). Найважливіший рівень – особистісний: ефективність здобування вищої освіти майбутнім військовим психологом значною мірою залежить від особистості провідника або фасилітатора освітнього процесу. Позитивна взаємодія між ними відбувається лише за умов зацікавленості викладача у реальних навчальних досягненнях здобувача вищої освіти, професійної компетентності викладача, відповідального ставлення до професійної діяльності [1]. Дослідження відкритого освітнього простору є однією актуальних теоретико-методологічних засад інформаційно-аналітичного супроводу підготовки військових психологів.

Аналітичний огляд актуалізації проблеми фахової підготовки військових психологів в умовах воєнного періоду України показав, що за кордоном підготовка військових психологів є комплексною і включає теоретичні знання, практичні навички, розвиток особистісних якостей та адаптацію до специфічних потреб військового середовища. В Україні навчання військових психологів спрямоване на формування у них професійних знань, умінь та навичок, необхідних для надання кваліфікованої психологічної допомоги військовослужбовцям у складних умовах військового середовища [2].

Отже, інформаційно-аналітичний супровід підготовки військових психологів у відкритому освітньому просторі є актуальним, а сама підготовка є більш інтенсивною, практично спрямованою та адаптованою до реальних викликів і вимагає як глибоких знань, так і виняткової психологічної стійкості, гнучкості та готовності працювати в екстремальних умовах. Тематика наукових статей, які є складовою інформаційно-аналітичного супроводу підготовки військових психологів, пов'язана з роботою на передовій, інтервенцією й реабілітацією військових; аналізом досвіду чи дієвістю практик; знанням кризової психології, актуальними змінами до програм підготовки військових психологів/допомоги родинам військовослужбовців. Усе це свідчить, що дослідження цієї проблеми на часі.

Список використаних джерел

1. Касярум Н. Освітній простір: становлення поняття. *Витоки педагогічної майстерності*. 2013. Вип. 1. С. 107-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2013_12_24 (дата звернення: 19.01.2026).
2. Лучанінова О. П. Актуалізація проблеми фахової підготовки військових психологів в умовах воєнного періоду України: аналітичний огляд. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: педагогіка та психологія*, 2025. (9). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2025-9-03-01>.
3. Спирін О. М. Відкритий освітній простір // *Енциклопедія освіти* / Нац. акад. пед. наук України: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. С. 122-123. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730759/1> (дата звернення: 19.01.2026).
4. Тарасенко Т. В Україні бракує військових психологів: як це впливає на ветеранів та їхню соціалізацію. URL: <https://www.tarastarasenko.com/v-ukrayini-brakuye-vijskovyih-psyhologiv-yak-cze-vplyvaye-na-veteraniv-ta-yihnyu-soczializacziyu/> (дата звернення: 19.01.2026).

References

1. Kasiarum N. Osvitnii prostir: stanovlennia poniattia. Vytoky pedahohichnoi maisternosti. 2013. Vyp. 1. S. 107-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2013_12_24
2. Luchaninova O. P. Aktualizatsiia problemy fakhovoi pidhotovky viiskovykh psykholohiv v umovakh voiennoho periodu Ukrainy: analitychnyi ohliad. Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: pedahohika ta psykholohiia, 2025. (9). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2025-9-03-01>.
3. Spirin O. M. Vidkrytyi osvittii prostir // Entsyklopediia osvity / Nats. akad. ped. nauk Ukrainy: 2-he vyd., dopov. ta pererob. Kyiv: Yurinkom Inter, 2021. S. 122-123. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730759/1>
4. Tarasenko T. V Ukraini brakuie viiskovykh psykholohiv: yak tse vplyvaie na veteraniv ta yikhniu sotsializatsiiu. URL: <https://www.tarastarasenko.com/v-ukrayini-brakuye-vijskovyih-psyhologiv-yak-cze-vplyvaye-na-veteraniv-ta-yihnyu-soczializacziyu/>

АДАПТИВНІСТЬ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ В УКРАЇНСЬКИХ І ПОЛЬСЬКИХ РЕАЛІЯХ

ЧЕРЕВИЧНИЙ Геннадій, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, докторант Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Київ, Україна

ADAPTABILITY OF TRANSFORMATION EDUCATIONAL PROCESSES IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE HISTORY TEACHERS IN UKRAINIAN AND POLISH REALITIES

CHEREVYCHNYI Gennadii, Ph.D (in History), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Contemporary History of Ukraine at Taras Shevchenko National University of Kyiv, Doctoral Researcher (in Education) of Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine
email: gscherevichnyj@gmail.com

Цифровізація та цифрова трансформація нині охоплюють майже всі освітні простори світу. Трансформаційні виклики спонукають університетські кола знаходити раціональні рішення щодо інноватизації і оновлення всіх видів підготовок педагогічних кадрів, зокрема і